

at staa i Forhold til de Lønninger, der blive normerede, saa at vi kunne naa til, at Tjenestemændene ogsaa overfor hverandre blive saa ligestillede som muligt. Om vi have naaet det, er en anden Sag. Men selv om man havde naaet denne Ligestilling, kunde man dog ikke sige, at Retfærdigheden dermed var fyldestgjort, dersom vi ikke toge Sigte til andre Sider end til Tjenestemændene. Thi skønt dette Lovforslag og flere andre af de Lønningslove, vi have til Behandling og forhaabentlig faa gennemførte i denne Samling, berøre flere Tusinde Tjenestemænd, bliver det alligevel kun et lille Tal af Befolkningen. Lønningerne til dem skulde for at være retfærdige være afpassede saaledes, at de i nogen Maade eller saa nær som muligt falde sammen med det Udbytte — eller hvad man nu vil kalde det —, som den øvrige Befolkning, f. Eks. Landbruget, bør have af sit Arbejde. Det er det, der skulde naas, naar der skal være fuld Retfærdighed til alle Sider.

Men selv om vi naa denne Retfærdighed i dette Øjeblik baade overfor Tjenestemændene indbyrdes og overfor andre Samfundsklasser, er det givet, at det ikke kan blive ved at være fuld Retfærdighed, al den Stund Prisen paa Livsfornødenhederne svinger. Tjenestemændene vide baade under stigende og synkende Konjunkturer, hvad de have, saa Forholdene blive uretfærdige, idet den øvrige Del af Befolkningen ikke har noget stabilt at rette sig efter, den har ikke noget sikkert Udbytte af sit Arbejde. En Ting er stabil, vil man maaske sige, det er Landmændenes Prioriteter. Men det skal jeg nu ikke dvæle ved, for jeg synes ikke, det er saa glædeligt, at de absolut ere det stabile. Naar man kommer ud paa Landet, hører man ret jævnlig Spørgsmaal om, hvordan det gaar med Lønningslovene, og særlig med de store Lønningslove. Befolkningen ser ikke smaaligt paa det. Man kunde næsten have antaget, at den vilde have set mere smaaligt paa og været mere karig overfor Lønningslovene, end den efter min Mening er. For det kan ikke nægtes, at saaledes som Tiderne tegne, kan det være noget betænkeligt ogsaa for Landbrugerne, Skatteyderne, at tænke paa, at de normere saa høje Lønninger, som her

foreslaas. Som sagt, Befolkningen er ikke smaalig. Den har vist, at den sætter sin Tillid til Rigsdagen, og jeg kan vel tilføje, at den gør det i endnu større Maal end Tjenestemændene, for det kan ikke nægtes, at vi have arbejdet under et ret stærkt Højtryk fra Tjenestemændenes Side. Det skal jeg for Resten ikke komme ind paa.

Men der er en Ting, som Landmændene holde paa. De sige: Under de Forhold, vi nu have levet under, hvor Priserne paa vore Udførselsprodukter ere høje, kunne vi godt finde os i og finde det ogsaa retfærdigt, at Tjenestemændene faa forhøjet Løn i Forhold dertil, men hvis der nu kommer daarlige Tider, og der er Udsigt til, at vi staa overfor nedadgaaende Tider — de ere allerede begyndte —, hvad have vi saa? Saa have vi høje Lønninger, som vi ikke kunne blive fri for, og som Udbyttet af vort Arbejde ikke kan staa Maal med. Paa dette Punkt er det, at vi i stort Maal kunde berolige den Slags Folk, dersom vi kunde finde en anden Værdimaaler, en Kapitelstakst, eller hvad man vil kalde det, end den, vi nu have. Det vilde ogsaa være retfærdigt baade for Befolkningen og for Tjenestemændene.

Som jeg nævnedes, har der ogsaa været flere Medlemmer, der have tilkendegivet deres Sympati for denne Tanke. Og selvfølgelig har det Spørgsmaal ogsaa beskæftiget Udvalget. Ved et af dets første Møder blev det temmelig indgaaende drøftet, og det viste sig, at der fra alle Partiers Side udtaltes et Ønske om Muligheden af at faa sat en saadan Gradmaaler for Lønningerne, at de kunde stige og falde med de svingende Konjunkturer for Livsfornødenheder. Der blev da nedsat et Underudvalg, som skulde arbejde med dette Maal for Øje. Det begyndte, som naturligt var, med at indhente saa mange Oplysninger som muligt for at faa et Materiale at bygge en saadan Værdimaaler paa. Vi vare saa heldige at faa et ikke ringe Materiale. Hvor som helst vi henvendte os, hos „Statistisk Bureau“, hos Formanden for den Kommission, der var nedsat angaaende Tjenestemændenes Lønninger, og flere andre Steder, hvor vi mente at kunne faa Materiale, vi kunde have Nytte af, viste man sig meget velvillig overfor os, saa vi have jo et ikke lille